ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/23/90

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Sirje Biin
Otsuse tegemise aeg ja koht	22.02.2023, Tallinn
Vaide esitamise aeg	12.01.2023
Teabevaldaja	Siseministeerium e-posti aadress: info@siseministeerium.ee
Vaide esitaja	XXX e-posti aadress: xxx

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lõige 2).
Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Andmekaitse Inspektsioon tagastas 12.01.2023 XXX 09.01.2023 esitatud vaide, kuna oli seisukohal, et vaide esitaja Siseministeeriumile esitatud taotlused merepääste nõuniku ametikohale korraldatud konkursi kohta teabe saamiseks ei olnud teabenõuded, vaid selgitustaotlused, millele vastamise üle Andmekaitse Inspektsioonil järelevalvepädevus puudub.

2. XXX esitas vaide tagastamise otsuse peale Andmekaitse Inspektsioonile 12.01.2023 vaide, mille inspektsioon 20.01.2023 vaideotsusega rahuldas ning alustas Siseministeeriumi suhtes menetluse.
3. Inspektsioon tegi 25.01.2023 Siseministeeriumile järelepärimise, et teada saada, millena käsitles ministeerium vaide esitaja pöördumisi, kas on dokumendina olemas töökohale kandideerijate võrdlemise metoodika ning kandideerijate haridust, töökogemust ja teadmisi kajastav võrdlustabel, mida teabenõudes sooviti. Teabevaldajale anti võimalus esitada omapoolsed selgitused ja vastuväited.
4. 01.02.2023 vastas Siseministeerium Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

09.01.2023 esitatud vaidest selgub, et vaide esitaja on korduvalt Siseministeeriumilt soovinud teavet, mis seostub merepääste nõuniku ametikohale kandideerimisega. Vaide esitaja väitel ei ole ta saanud mitme teabenõude esitamise järel vajalikul kujul ja mahus informatsiooni oma põhjendatud teabenõude osas konkursi läbiviimise hindamise tingimuste ja tulemuste võrdluse osas vastavalt seadustes kehtestud alustele.

Vaide esitaja soovib, et Andmekaitse Inspektsioon teostaks antud juhtumi osas järelevalvemenetluse vastavalt AvTS § 45 lg 1 ning kohustaks Siseministeeriumi väljastama informatsiooni konkursi valikukriteeriumide ja võrdlustulemuste osas avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 18 lg 3 nõuete täitmisel ja ATS §18 lg 1 võimaliku rikkumiste tuvastamiseks.

Vaide tagastamise peale 12.01.2023 esitatud vaides selgitab selle esitaja, miks ta ei nõustu Andmekaitse Inspektsiooni seisukohaga, et tema pöördumine on selgitustaotlus. Vaide esitaja leiab, et ta küsib olemasolevat informatsiooni ega nõua värbamisprotsessi kohta uue teabe loomist, järelikult saab seda küsida teabenõudega. Lisaks selgitab ta, et vastavalt ATS § 18 lõikele 3 on avaliku konkursi võitja määramise aluseks võrdlusandmed konkursil osalejate hariduse, töökogemuse, teadmiste ja oskuste osas ning eesmärgiks ongi teabevaldajalt kätte saada nimetatud võrdlusandmed või info nende puudumise kohta. Vaide esitaja leiab, et võrdlusandmed peavad olemas olema, sest ATS sätestab võrdlemise nõude.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED

Siseministeerium selgitab, et käsitles päringuid selgitustaotlustena. Tulenevalt märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 2 lõike 2 punktist 1 on selgitustaotlus isiku pöördumine, milles isik taotleb adressaadilt teavet, mis eeldab adressaadi käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist.

Siseministeerium vastas XXX 6.12.2022 esitatud päringule 20.12.2022 ja 21.12.2022 esitatud päringule 20.01.2023. Viimases vastuses toodi välja, et samasisulistele päringutele on korduvalt vastatud alates 20.06.2022 ning märgiti, et samade küsimuste korduv esitamine ei muuda asjaolu, et vastus on juba antud.

Töökohale kandideerijate võrdlemise metoodikat ei ole eraldi dokumendina koostatud, kuna erinevatele vakantsetele kohtadele konkursi korraldamisel võivad hindamismeetodid ja konkursi etappide arv väga suurel määral varieeruda. See, kuidas jõutakse parima teenistuja valimiseni, on iga konkursi korral erinev ning sõltub nii pakutavast ametikohast kui ka näiteks kandideerijate arvust. Siseministeerium lähtub konkursi korraldamisel värbamise ja valiku protsessi reguleerivates õigusaktides toodud nõuetest.

Siseministeeriumis ei ole dokumendina olemas merepääste nõuniku ametikohale kandideerijate haridust, töökogemust ja teadmisi kajastavat võrdlustabelit. Konkursi raames erinevaid

valikuetappe ei dokumenteerita. Samuti, tulenevalt siseministri 15.04.2020 käskkirjast nr 1-5/52 punktist 1.5, ei avaldata värbamise ja valiku käigus kandidaatidelt saadud dokumente kolmandatele isikutele.

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 19.12.2012 määruse nr 113 § 3 lõikest 1 osalevad kandidaatide vabale ametikohale sobivuse hindamisel vähemalt vabale ametikohale valitava ametniku vahetu juht ja personalitöötaja. Vajaduse korral moodustatakse konkursikomisjon. Valikus osalenud teenistujad teevad omale märkmeid, kuid neid ei koguta keskselt ning nende alusel ei vormistata koondtabelit ega muud dokumenti. Otsus tehakse kollegiaalselt igaühe argumentide pinnalt konsensuse alusel. Arutelu ei protokollita. Konkursi tulemused fikseeritakse kandidaadi staatusena värbamistarkvaras Talendipank, mille rippmenüüst valitakse kas „ära öeldud“ või „tehtud pakkumine“. Pakkumine saadetakse parimale kandidaadile ja see ei sisalda võrdlust teiste kandidaatidega.

Alates 20.06.2022 on XXXle korduvalt selgitatud otsuse tegemise põhjuseid. Selleks, et oleks võimalik täita soov ja täita tema poolt pakutud tabel, tuleks koostada uus dokument. Selle koostamiseks peaks Siseministeerium koguma andmeid erinevatest dokumentidest või andmekogudest, samuti küsitlema valikus osalenud isikuid, kellest üks on juba ametist lahkunud.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Vastavalt avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lõikele 1 teostab Andmekaitse Inspektsioon teabevaldajate üle järelevalvet teabenõuete täitmisel ja teabe avalikustamisel. Teabenõuete täitmisega seotud vaidlusi lahendab Andmekaitse Inspektsioon vaidemenetluses haldusmenetluse seaduse (HMS) sätete alusel. HMS § 75 kohaselt saab vaiet esitada 30 päeva jooksul, kui seadus ei sätesta teisiti, arvates päevast, millal isik vaidlustatavast haldusaktist või toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama.
2. Kuna vaide esitaja sai oma 10.06 ja 17.06 korratud pöördumisele Siseministeeriumilt vastuse 20.06.2022, oleks vastust saanud vaidlustada 30 päeva jooksul kättesaamisest. Vaide esitamise ajaks 09.01.2023 oli see tähtaeg ületatud. Seega ei saa juunikuistele pöördumistele antud vastus (või vaide esitaja hinnangul vastamata jätmine) olla 09.01.2023 vaide esemeks ning neid selles menetluses ei käsitleta.
3. Vaide esitamise tähtaeg ei ole aga möödunud 06.12.2022 uuele pöördumisele (mida vaide esitaja käsitleb teabenõudena) vastuse saamisest 20.12.2022. Ehk vaide esemeks on 06.12.2022 teabenõude täitmine.
4. 06.12.2022 kirjas märgib vaide esitaja: *" Vastavalt avaliku teenistuse seaduse (ATS) §18 lg 3 kohaselt on valikul otsuse tegemise aluseks haridus, töökogemus ning teadmised ja oskused välja kuulutatud ametikohal. Eelnevalt tulenevalt, soovin teada, kuidas ning mis põhjustel minu kandidatuurist loobuti, sest lisaks nimetatud seadusest tulenevate põhjuste eiramisele tekib õigustatud kahtlus ATS §18 lg 1 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele./.../ Loodan, et seekord saan vastuse, kas valitud kandidaadi haridus, töökogemus ja teadmised olid paremad ja missugusel metoodikal te neid võrdlesite?“*
5. 20.12.2022 vastuses teabenõudjale kordab Siseministeerium üle juba 20.06.2022 antud vastuse, et nõuniku ametikohale osutusid valituks kaks kandidaati, kelle haridus ja töökogemus vastasid väga täpselt sellele, mida konkreetse ametikoha puhul otsiti.
6. Vaide esitaja vastusega rahule ei jäänud ning taotles 21.12.2022 kirjas uuesti vastust küsimusele, kas valitud kandidaadi haridus, töökogemus ja teadmised olid paremad ja missugusel metoodikal neid võrreldi. Ühtlasi näitab vaide esitaja, millises formaadis ta

soovib võrdlustabelit saada.

7. Selgitan esmalt, et Andmekaitse Inspektsioon ei saa kontrollida ATS nõuete täitmist. Kui tööandja on jätnud täitmata ATS nõuded, on isikul, kelle õigusi sellega rikutakse, õigus pöörduda kohtusse. Seega ei saa Andmekaitse Inspektsioon tuvastada konkursi valikukriteeriumide ja võrdlustulemuste osas ATS § 18 lg 3 nõuete täitmist ega ATS §18 lg 1 võimalikku rikkumist.
8. Küll aga saab Andmekaitse Inspektsioon kontrollida, kas vaide esitaja pöördumine on käsitletav teabenõudena avaliku teabe seaduse tähenduses ning kas teabevaldaja on seda käsitlenud õiguspäraselt.
9. Teabenõudega saab küsida koopiaid teabevaldajal juba olemas olevatest dokumentidest ja väljavõtteid andmebaasidest. See tähendab, et teabenõudjat huvitav teave peab olema konkreetses dokumendis. Kui sellist ühte dokumenti olemas ei ole ja teabenõudele vastamiseks peab teabe kokku otsima erinevatest dokumentidest ja/või andmebaasidest ehk vastamiseks peab koostama uue dokumendi, saab teabenõude lugeda selgitustaotluseks ja vastata märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse korras (AvTS § 23 lg 2 p 5).
10. Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ja kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 5 lõike 2 kohaselt on selgitustaotlus isiku pöördumine, milles isik taotleb adressaadilt teavet, mis eeldab adressaadi käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist või taotleb õigusalase selgituse andmist.
11. Praegusel juhul on vaide esitaja 06.12.2022 teabenõudes selgelt esitanud selgitustaotluse tunnustele vastava küsimuse (*kas valitud kandidaadi haridus, töökogemus ja teadmised olid paremad ja missugusel metoodikal te neid võrdlesite),* mitte aga soovinud dokumenti. See oli ka põhjuseks, miks Andmekaitse Inspektsioon esialgu vaide tagastas. Ka Siseministeerium kinnitab Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele vastates, et käsitles pöördumist selgitustaotlusena, sest vastamine eeldab adressaadi käsutuses oleva teabe analüüsi, sünteesi või lisateabe kogumist.
12. Seda, et teabenõudele vastamine vajab andmete kogumist ja koondamist (uue dokumendi koostamist), saab järeldada ka vaide esitaja 21.12.2022 taotlusest esitada teave tema poolt etteantud formaadis tabelina.
13. Siseministeerium on vastuses inspektsiooni järelepärimisele kinnitanud, et neil ei ole dokumendina olemas merepääste nõuniku ametikohale kandideerijate haridust, töökogemust ja teadmisi kajastavat võrdlustabelit. Ka ei ole eraldi dokumendina koostatud töökohale kandideerijate võrdlemise metoodikat, kuna erinevatele vakantsetele kohtadele konkursi korraldamisel võivad hindamismeetodid ja konkursi etappide arv väga suurel määral varieeruda.
14. Vaidlust ei ole selle osas, et teabevaldajal on olemas kandideerijate haridust, töökogemust ja teadmisi kajastavad dokumendid. Kuid vaide esitaja ei ole soovinud mitte dokumente, vaid võrdlustulemust. Seda aga Siseministeeriumil eraldi dokumendina olemas ei ole, andmeid tuleks erinevatest kohtadest alles koguma hakata, mistõttu on Siseministeerium õigesti lugenud pöördumise selgitustaotluseks. Selgitustaotlusena on käsitletav ka pöördumises esitatud küsimus, missugusel metoodikal kandidaatide andmeid võrreldi.
15. Siseministeerium on vaide esitaja 6.12.2022 päringule vastanud 20.12.2022 ja 21.12.2022 päringule 20.01.2023. Seega on selgitustaotlustele korduvalt vastatud. Kui vastus vaide esitajat ei rahulda, siis siin Andmekaitse Inspektsioon aidata ei saa – inspektsioonil ei ole järelevalvepädevust selgitustaotluste täitmise üle.
16. Vaadanud uuesti üle vaide esitaja 06.12.2022 Siseministeeriumile esitatud pöördumise ja

Andmekaitse Inspektsioonile esitatud vaided ning tutvunud teabevaldaja seisukohtade ja selgitustega, jõudsin järeldusele, et pöördumise käsitlemine selgitustaotlusena oli õigustatud ning vaide esitaja õigusi teabenõude täitmisel ei ole rikutud. Seetõttu jätan vaide rahuldamata.

(allkirjastatud digitaalselt)
Sirje Biin
jurist
peadirektori volitusel